

UDENRIGSMINISTERIET

Besvarelse af § 20-
spørgsmål nr. S 1711 til
udenrigsministeren stillet
den 11. maj 2011 af Niels
Helveg Petersen (RV)

Spørgsmål nr. S 1711 fra Niels Helveg Petersen (RV) til udenrigsministeren:

”Hvilken forståelse af begrebet »folkemord« anvender udenrigsministeren, når udenrigsministeren om indgrebet i Libyen udtaler, at det skal »beskytte den libyske befolkning mod folkedrab. Vi kan ikke som verdenssamfund se passivt til en gentagelse af det, vi så i Kosovo og Rwanda« (Berlingske Tidende 16. marts 2011)”?

Svar:

Princippet om Responsibility to Protect (R2P) indebærer, at hvis staten begår overgreb på sin befolkning, så har det internationale samfund et ansvar for at forhindre folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser og etnisk udrensning. Der kan ikke gives et klart svar på, præcis hvilke faktorer, der skal være til stede for, at en situation senere udvikler sig til et folkedrab. FNs Generalsekretærs Særlige Rådgiver om Forebyggelse af Folkedrab, Francis Deng, har dog peget på en række advarselstegn, herunder at der er tale om en væbnet konflikt, hvor der bliver begået forbrydelser mod civile. Dette var som bekendt situationen i Libyen. Et væsentligt element, der også fremhæves af Deng, er den retorik som et regime anvender. I relation til Libyen var det i den forbindelse værd at bemærke, at Gaddafi og hans søn i offentlige taler opfordrede folk til at have deres våben klar for at komme ud på gaden og forsvare Gaddafi og hans styre. Om Benghazi udtalte Gaddafi, at man ville gå fra dør til dør uden at vise nåde, ligesom han brugte terminologien ”kakkerlakker” om oprørerne.

Hvorvidt situationen i Libyen ville have udviklet sig til et folkedrab uden koalitions militære indgriben, herunder om der kunne identificeres et forsæt hos gerningsmænd til at udslutte bestemte grupper, snarere end den civile opstand generelt, er vanskeligt at afgøre.

Mine politiske udtalelser om behovet for at forhindre folkedrab i Libyen var således udtryk for en bekymring for risikoen for, at et stort antal menneskeliv skulle gå tabt i forbindelse med Gadaffi-regimets overgreb på civilbefolkningen i Libyen, særligt i Benghazi, og skal ikke ses som en retlig karakteristik af de overgreb, som havde fundet sted. Erfaringerne fra Rwanda og Srebrenica understreger således netop behovet for, at verdenssamfundet tidligt bliver

opmærksom på en farefuld udvikling, og i tide gør hvad der er nødvendigt for at beskytte civilbefolkningen.

Sikkerhedsrådet henviste som bekendt situationen i Libyen til Den Internationale Straffedomstol (ICC) i Haag. En endelig afklaring af den retlige karakter af de overgreb, der har fundet og finder sted i Libyen, må afvente udfaldet af eventuelle retssager ved ICC.